

KINNITATUD
Keskkonnaameti peadirektori asetäitja
3.04.2024
korraldusega nr 1-3/24/140

Päidre loodusala (Päidre must- toonekure püsielupaik) kaitsekorralduskava

Kasutatud lühendid, mõisted ja selgitused

Kaitseväärtus – kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk)

Kaitse eesmärk – kaitseväärtuse soovitud seisund

KeA – Keskkonnaamet

LoD – loodusdirektiiv (käsitleb ohustatud elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsepõhimõtteid)

LoA – loodusala (loodusdirektiivi I ja II lisas nimetatud elupaigatüüpide või liikide kaitseks asutatud ala)

RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus

EELIS – Eesti looduse infosüsteem

SDF – Natura standardandmebaas

Säilitamine – olemasolevate väärtuste säilitamine (seisund ei muutu halvemaks, säilitamine ei tähenda seda, et seisund peab jääma samaks) (looduslik areng)

Seisundi parendamine – arvestatava esinduslikkusega (C) elupaikade seisundi parendamine (kraavide sulgemine, looduslikule arengule jätmise jms)

Sisukord

1. Ala iseloomustus.....	3
1.1 Uuritus.....	4
1.1.1. Inventuurid.....	4
1.1.2. Must-toonekure seire	4
1.1.3. Inventuuride ja uuringute vajadus.....	5
1.1.4. Eelmise kaitsekorraldusperioodi tulemuslikkuse analüüs	5
2. Kaitseväärtused ja kaitse eesmärgid	6
3. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused	8
3.1. Koosluste hooldus- ja taastamistööd.....	9
3.2. Kaitse-eesmärkide muutmine.....	9
4. Ala ja selle väärtuste tutvustamine ja külastuskorraldus	9
5. Kasutatud andmeallikad.....	10

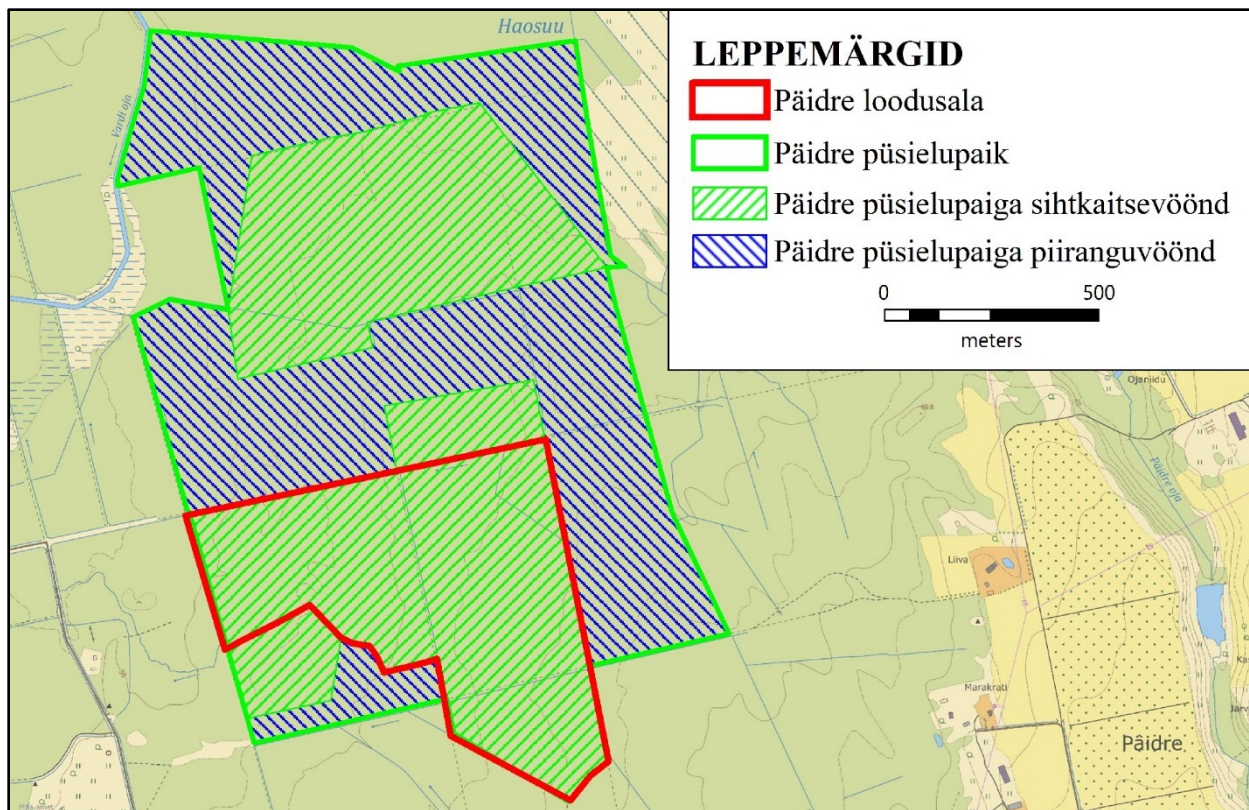
1. Ala iseloomustus

Päidre looduala peamiseks väärtuseks on metsakooslused, mille soodne seisund tagatakse läbi loodusliku arengu. Siseriiklikult on alal kaitse-eesmärgiks must-toonekure elupaiga kaitse, mida tuleb kaitsta liigi soodsa seisundi tagamiseks. Aktiivseid tegevusi ja külastust alale ei planeerita.

Kaitstava ala nimi	Päidre must-toonekure püsielupaik
Loodusala nimi	Päidre loodusala (EE0080576) (joonis 1)
Linnuala nimi	–
Pindala	Päidre loodusala 43,3 ha Päidre must-toonekure püsielupaik 167,5 ha
Asukoht ja piirid	Asub Viljandi maakonnas Viljandi vallas Turva külas ja Mulgi vallas Päidre külas https://register.keskkonnaportaal.ee/register
Kaitsekord	Keskkonnaministri määrus 03.07.2006 nr 43 „Must-toonekure ja suur-konnakotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri“ https://www.riigiteataja.ee/akt/101062021007
Koostaja nimi	Meelis Suurkask
Koostamise aasta	2024
Kaitsekorralduskava koostamise kord	„Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine“ https://www.riigiteataja.ee/akt/104112022001

Kaitsekorralduskava annab soovitusel kaitstava ala valitsejale kaitse eesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandatele isikutele.

Kaitsekorralduskava koostamisel juhendatakse Eesti Vabariigis kehtivatest seadustest ja kaitsekorralduskava koostamise juhendist. Päidre loodusala kaitsekorralduskava on koostatud tähtajatult. Kava vaadatakse üle ja uuendatakse põhjendatud juhtudel kaitseväärtuste kaitse tagamise eesmärgil lähtuvalt tulemuslikkuse hindamise või uue inventuuri andmetest.

Joonis 1. Põhiküla loodusala (Põhiküla must-toonekure püsielupaik) paiknemine (*aluskaart: Eesti Põhiküla, Maa-ameti WMS kaardirakendus, 2024*).

1.1 Uuritus

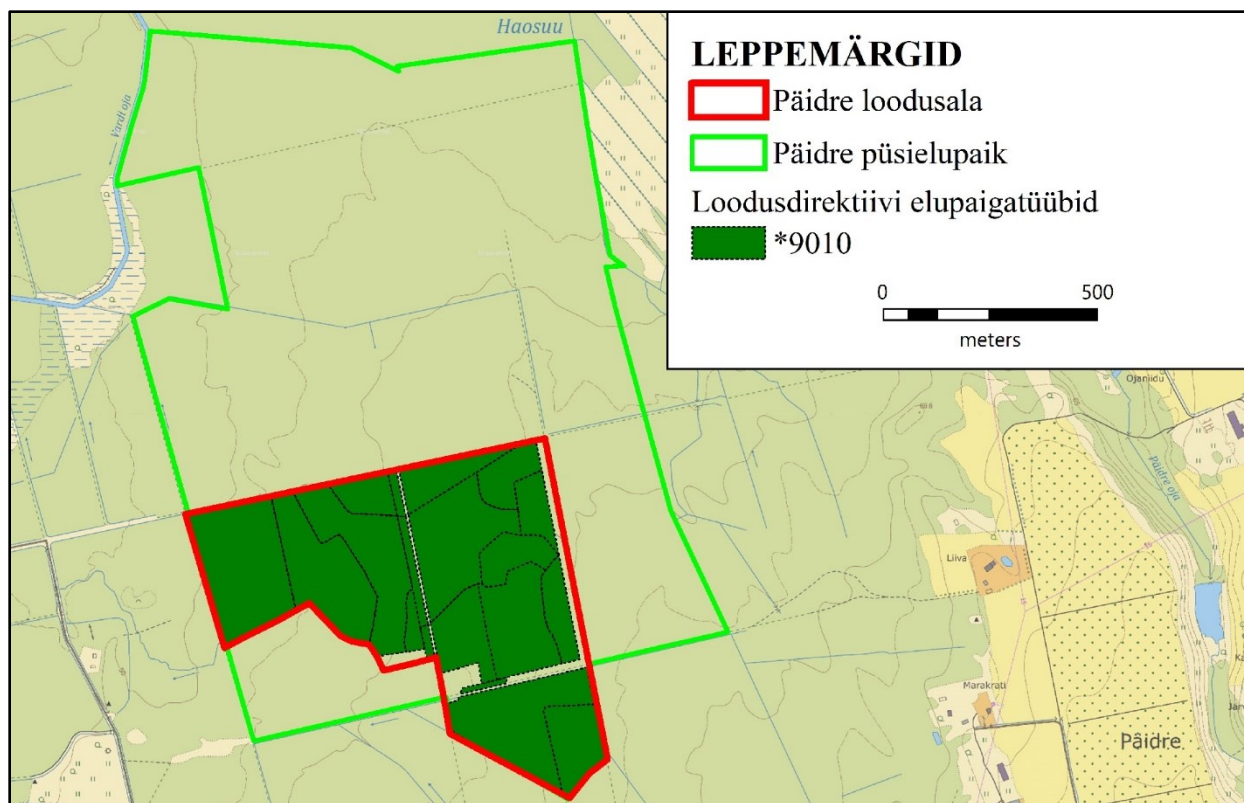
1.1.1. Inventuurid

Elupaikade kaardistamine

Põhiküla loodusala metsaelupaigatüübid on kaardistatud aastal 2008 (joonis 2.) kokku 40,2 ha. Põhiküla loodusalaal leidub elupaigatüüpi vanad loodumetsad (*9010). 2,1 ha ulatuses on antud elupaigatüübi esinduslikkuse ja seisundi hinnangud, kuid puudub elupaigatüübi kirjeldus. Hinnanguliselt 15,4 ha suurusel alal ei vasta inventeeritud elupaigatüüpide kirjeldus metsaregistri kirjeldustele ning vajalik on metsaelupaigatüüpide täiendav inventeerimine. Metsaregistri andmetel võib eeldada, et ca 3,3 ha metsa ei vasta metsaelupaigatüübi nõuetele. Tegemist on suhteliselt noore lageraiejärgse noorendikuga või metsakultuuriga, mis ei jõua aastaks 2050 kujuneda elupaigatüübiks. Metsaregistri andmetel on 5,5 ha suurusel tegemist keskealise istutatud metsakultuuriga, mis tõenäoliselt aastaks 2050 on kujunenud metsaelupaigatüübiks.

1.1.2. Must-toonekure seire

Alal teostatakse perioodiliselt must-toonekure seiret. Tegemist on Keskkonnaagentuuri igal aastal tehtava seirega. Viimane edukas must-toonekure pesitsemine oli 2013 aastal, mil pesas oli neli poega. Pärast seda on aastatel 2014, 2015 ja 2017 pesa olnud asustatud, kuid pesitsemist pole toimunud. Peale 2017 aastat ei ole pesa asustatud.

Joonis 2. Põhikart looduslal inventeeritud elupaigatüüpide paiknemine (*aluskaart: Eesti Põhikart, Maa-ameti WMS kaardirakendus, 2024*). *9010 – vanad loodumetsad.

1.1.3. Inventuuride ja uuringute vajadus

Vajalik on jätkata must-toonekure seiret.

Vajalik on 15,4 ha ulatuses metsaelupaigatüüpide inventeerimine ning 27,9 ha ulatuses metsaelupaigatüüpide andmete uuendamine.

1.1.4. Eelmise kaitsekorraldusperioodi tulemuslikkuse analüüs

Varasemalt ei ole Põhikart looduslal kaitsekorralduskava olnud ja eesmärged püstitatud. Inventeeritud elupaigatüübid on säilinud.

2. Kaitseväärtused ja kaitse eesmärgid

Päidre loodusala looduskaitSELISED väärtused on Euroopa Liidu Loodusdirektiivi I lisasse kantud metsaelupaigatüübid. Kogu loodusala on kaetud erinevate metsakooslustega (joonis 2). Tabelis 1 võetakse kokku Päidre looduskaitseala kaitseväärtuste hoidmisega seotud kaitse eesmärgid, soodsa looduskaitse seisundi saavutamist või hoidmist mõjutavad tegurid ning nende ärahoidmiseks või leevendamiseks ettenähtavad meetmed ning kaitsetegevuse oodatavad tulemused.

Koosluste, liikide, kasvukohtade või elupaikade soodsa seisundi saavutamise või hoidmise tarvis seatavad (hooldamise ja taastamise) meetmed on seatud vastavalt elupaigatüüpidele koostatud hoolduskavadele ja liikide kaitse tegevuskavadele, kui ei ole tabelis märgitud teisiti. Kaitsekorralduskavas kajastatud liigitegevuskavad on kättesaadavad keskkonnaameti kodulehelt: Liigikaitse tegevuskavad <https://keskkonnaamet.ee/elusloodus-looduskaitse/looduskaitse/liigikaitse>

Tabel 1. Päidre loodusala kaitseväärtuste koondtabel.

Kaitseväärtus ¹	Seisund ² (pindala/esinduslikkus)	Kaitse eesmärk ³	Mõjutegurid	Meetmed	Oodatav tulemus ⁴	Märkused	Panus üldpindalas se / SDF-i (%) ⁵
Elustik (siseriiklik eesmärk)							
Must-toonekurg (<i>Ciconia nigra</i>) LKA – I, PEP – jah, LoD – ei, LoA – ei	Sobiv elupaik on säilinud 40,2 ha.	Liigile sobiva pesitsusterritooriumi säilimine 40,2 ha ulatuses.	Elupaik asub sihtkaitse-vööndis.	Looduslikule arengule jätmine 40,2 ha.	Liigile sobiv pesitsusterritoorium on säilinud 40,2 ha ulatuses.	Arvestatud on looduslaga kattuvat osa.	
Metsaelupaigatüübid							
Vanad loodusmetsad (*9010) PEP – ei, LoD – I, LoA – jah	26,7 ha / A 13,5 ha / B	Elupaigatüübi säilitamine 40,2 ha.	Elupaik on sihtkaitsevööndis ja jäetud looduslikule arengule.	- Looduslikule arengule jätmine 40,2 ha - Lisada PEP kaitse-eesmärgiks - Andmete täpsustamine 40 ha ulatuses.	Heas seisus elupaiku on säilinud 40,2 ha.	Andmed on vajalik täpsustada 40,2 ha ulatuses. Seejärel on vajalik kaitse-eesmärkide infot täpsustada.	0,06 / 0,07

-
- ¹⁾ LKA – liigi kaitsekategooria, PEP (jah/ei) – on või ei ole kaitstava ala kaitse-eesmärk, LoD – loodusdirektiivi lisa number, LoA (jah/ei) – on või ei ole loodusala kaitse-eesmärk;
- ²⁾ Elupaigatüübi esinduslikkus: A – väga hea, B – hea, C – arvestatav;
- ³⁾ Kaitse eesmärk seatakse aastaks 2050;
- ⁴⁾ Oodatav tulemus seatakse aastaks 2050 ja tulemuslikkust hinnatakse iga 10 aasta tagant;
- ⁵⁾ 2019. a loodusdirektiivi aruande andmete põhjal (<https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/habitat/report/>). Numbrid näitavad, milline on selle loodusala elupaigatüüpide osakaal kogu Eesti elupaigatüüpide / kõikide SDF-i kantud elupaigatüüpide pindalast.

3. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused

Vajalike tegevuste tabelisse (tabel 2) on koondatud tööd, mis on vajalikud kaitse eesmärkide saavutamiseks, tabelit võidakse tulevikus täiendada.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on kaitseväärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus (taastamine, taasloomine); kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus (inventeerimine);
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele (infotahvliid, külastustaristu).

Tabel 2. Vajalikud tegevused.

Jrk	Tegevuse nimetus	Maht	Tegevuse tüüp	Korraldaja ¹	Prioriteet	Ajagraafik
Inventuurid, seired, uuringud						
1.	Must-toonekure seire		Riiklik seire	KAUR	II	
2.	Metsaelupaikade inventuur	40,2 ha	Inventuur	KeA	I	2025
3.	Metsaelupaikade inventuur (andmete uuendamine)	27,9 ha	Inventuur	KeA	II	2025
Hooldus, taastamine ja ohjamine						
4.	Vanad loodusmetsad (*9010) seisundi parendamine	40,2 ha	Koosluse seisundi parendamine läbi loodusliku arengu	KeA	I	2050
Kavad, eeskirjad						
5.	Kaitsekorralduskava andmete üle vaatamine ja vajadusel uuendamine		Tegevuskava	KeA	I	1 kord kümne aasta jooksul
6.	Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamine		Tegevuskava	KeA	I	1 kord kümne aasta jooksul
7.	PEP kaitse-eesmärkide uuendamine		Kaitsekorra muutmine	KeA	I	2025

KeA – Keskkonnaamet, RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus

3.1. Koosluste hooldus- ja taastamistööd

Päidre loodusala metsade elupaigatüüpide seisund paraneb, jättes metsakooslused looduslikule arengule. Päidre looduslal on kuivenduskraavid, mis paiknevad loodusala servas või kulgevad piki sihte. Kuivenduskraavid ei mõjuta negatiivselt vana loodusemetsa elupaigatüübi (*9010) seisundit. Loodusala sees olevad kuivenduskraavid tuleb jätta looduslikule arengule, neid ei puhastata ega korrastata.

3.2. Kaitse-eesmärkide muutmine

Päidre must-toonekure püsielupaiga kaitse-eesmärkide hulka tuleb lisada loodusdirektiivi elupaigatüüpide vanad loodusemetsad (*9010) kaitse.

4. Ala ja selle väärtuste tutvustamine ja külastuskorraldus

Päidre looduslal asub must-toonekure jaoks moodustatud püsielupaik ning kogu ala on sihtkaitsevööndis. Alal on keelatud viibida 15. märtsist kuni 31. augustini. Muul ajal on lubatud alal viibimine ja loodussaaduste korjamine ning jahipidamine. Eeldatavasti satuvad sinna vähesed marja- ja seenelised, kes tõenäoliselt must-toonekure ei häiri.

Visioon

Loodusala väärtused on säilinud soodsas seisundis. Ala on jäetud looduslikule arengule, kuhu külastust ei suunata. Juhukülastajad on teadlikud alal kehtivatest piirangutest ja järgivad neid.

Eesmärk

Alal olevad väärtused on säilinud soodsas seisus.

Meetmed

Kuna alal aktiivset külastust ei toimu, siis erimeetmeid vaja ei ole rakendada.

5. Kasutatud andmeallikad

EELIS, Eesti Looduse Infosüsteem. 18.03.2024

Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri, RT III, 04.04.2017, 6 <https://www.riigiteataja.ee/akt/304042017006?leiaKehtiv> 18.03.2024

KESE, <https://kese.envir.ee/kese/listProgramAndPublicReport.action>. 21.03.2024

Must-toonekure (*Ciconia nigra*) kaitse tegevuskava. 2018.

<https://pilv.envir.ee/index.php/s/7i5MKGRrkTqXK6r?dir=undefined&path=%2FLoomad%2FLinnud&openfile=3674>. 21.03.2024